

1 Covid-19 ietekme uz civilo tiesvedību

1.1 Termiņi civilajā tiesvedībā

No 19.03.20. līdz 02.05.20. tika izsludināts **ārkārtas stāvoklis**.

Būtiskākie tiesību akti, kas tika pieņemti šajā laikposmā, bija šādi.

Dekrēts Nr. 14-A/2020

Dekrēts Nr. 17-A/2020

Dekrēts Nr. 2-A/20

Dekrēts Nr. 2-B/20

Likums Nr. 1-A/20 un tā grozījumi

Dekrētlikums Nr. 10-A/20 un tā grozījumi

Pēc tam no 03.05.2020 līdz 30.06.20. tika izsludināts **katastrofas stāvoklis**.

Būtiskākie tiesību akti, kas tika pieņemti šajā laikposmā, bija šādi.

Rezolūcija Nr. 33-A/20

Rezolūcija Nr. 33-C/20

Rezolūcija Nr. 38/20

Rezolūcija Nr. 40-A/20

Rezolūcija Nr. 43-B/20

Rezolūcija Nr. 51-A/20

Likums Nr. 1-A/20 un tā grozījumi

Dekrētlikums Nr. 10-A/20 un tā grozījumi

Katastrofas stāvoklis no jauna tika izsludināts no 15.10.20. līdz 08.11.20.

Būtiskākie tiesību akti, kas tika pieņemti šajā laikposmā, bija šādi.

Rezolūcija Nr. 88-A/20

Rezolūcija Nr. 92-A/20

Rezolūcija Nr. 96-B/20

Pēc tam no 09.11.20. līdz 30.04.21. tika izsludināts **ārkārtas stāvoklis**.

Būtiskākie tiesību akti, kas tika pieņemti šajā laikposmā, bija šādi.

Dekrēts Nr. 51-U/20

Dekrēts Nr. 59-A/20

Dekrēts Nr. 61-A/20

Dekrēts Nr. 66-A/20

Dekrēts Nr. 59-A/20

Dekrēts Nr. 6-A/21

Dekrēts Nr. 6-B/21

Dekrēts Nr. 9-A/21

Dekrēts Nr. 11-A/21

Dekrēts Nr. 21-A/21

Dekrēts Nr. 25-A/21

Dekrēts Nr. 31-A/21

Dekrēts Nr. 41-A/21

Sekas attiecībā uz procesuālo termiņu sistēmu

Kā izriet no Likuma Nr. 1-A/20 konsolidētās redakcijas 7. panta, gan ārkārtas stāvokļa laikā, gan katastrofas stāvokļa laikā tiesiskais režīms, kas reglamentēja tiesu termiņus, būtībā bija šāds.

Tiesas procesos, kas nav steidzami, termiņus apturēja uz laiku, kura beigas tiks noteiktas ar dekrētlikumu.

Steidzami tiesas procesi norit bez termiņu vai aktu apturēšanas.

Noilguma un tiesību izbeigšanās termiņi tika apturēti.

Īrnieku izlikšana un ķīlas tiesību īstenošana attiecībā uz privātiem mājokļiem tika apturēta.

Termiņi, kas paredzēti parādniekiem, lai iesniegtu pieteikumus maksātnespējas procesa uzsākšanai, tika apturēti.

Izpildes procedūru akti, tostarp izpildes pasākumi, tika apturēti, ja vien tas nerada neatgriezenisku kaitējumu vai neapdraud kreditora iztikas līdzekļus.

Dekrētlikuma Nr. 10-A/20 15. pantā ir paredzēts, ka gadījumos, kad pandēmijas dēļ iestādes lemj slēgt tiesu konkrētā teritorijā, procesuālie termiņi tiek apturēti (tas notika dažos gadījumos un uz ierobežotu laiku).

Tiesas termiņu apturēšana beidzās 2020. gada 3. jūnijā (Likuma Nr. 16/2020 8. pants, ar ko atceļ Likuma Nr. 1-A/2020 7. pantu).

Attiecībā uz dokumentu izsniegšanu adresāta paraksta iegūšana tika apturēta un aizstāta ar citiem piemērotiem identifikācijas un izsniegšanas datuma uzlikšanas līdzekļiem (Likums Nr. 10/2020).

Sākotnēji noteiktā tiesas termiņu apturēšana beidzās 2020. gada 3. jūnijā (Likuma Nr. 16/2020 8. pants, ar ko atceļ Likuma Nr. 1-A/2020 7. pantu).

Pēc tam ar Likumu Nr. 4-B/2021 tika noteikts jauns termiņš tiesas termiņu apturēšanai ar tādu pašu tiesisko regulējumu kā iepriekšējam, kas noteikts 6.b pantā, kurš tika pievienots Likumam Nr. 1-A/20.

Tiesas termiņu apturēšana beidzās 2021. gada 6. aprīlī ar Likumu Nr. 13-B/2021.

Šobrīd (2021. gada maijā) tiek saglabāts ārkārtas un pārejas procesuālais režīms, kas paredzēts 6.e pantā Likumā Nr. 1-A/2020 tā jaunākajā redakcijā, kas cita starpā ļauj rīkot tiesas sēdes, izmantojot distancē saziņas līdzekļus, kā paredzēts minētajā likumā.

Likums Nr. 1-A/2020 (par reaģēšanu uz koronavīrusa izraisīto epidemioloģisko situāciju) tā jaunākajā konsolidētajā versijā ir atrodams šādā saitē:

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=3268&tabela=leis&so_miolo

1.2 Tiesu organizācija un tiesas

Ārkārtas stāvokļa laikā

Galvenie tiesu sistēmas organizācijas un pārvaldības mehānismi bija šādi.

Ārkārtas rīcības plāni, ko izstrādāja katras tiesas priekšsēdētājs.

Personīgas klātbūtnes apjoma regulējums steidzamās tiesvedībā, ko nosaka katras tiesas priekšsēdētājs.

Virtuālas tiesas telpas visās tiesās (pirmā instance, otrā instance un Augstākā tiesa), kas ļauj pilnībā noturēt tiesas sēdes, izmantojot distancē saziņas līdzekļus.

Spriedumu elektroniska parakstīšana, izmantojot lietu pārvaldības sistēmu.

Ja spriedumu tiesa pieņem koleģiāli, citu tiesnešu parakstus var aizstāt ar tiesneša referenta paziņojumu, kurā apstiprināta pārējo tiesnešu balsojuma atbilstība (Dekrētiikuma Nr. 10-A/20 15. pants).

Pieļauja lietu pārvaldības sistēmai, izmantojot VPN (*Virtual Private Network*).

Visu procesuālo aktu veikšana ar telekonferences vai videokonferences palīdzību.

Lai saņemtu informāciju no tiesām, tālruņa vietā izmanto e-pastu.

Tāldarbs vienmēr, kad darba raksturs to atļauj.

Ārkārtas stāvokļa ietekme uz tiesu darbību un lietu nozīmēšanu

Tiesneši turpina savu ierasto darbu attālināti, kur viņiem ir pieļauja lietu pārvaldības sistēmai, un viņi ir pieejami, lai dotos uz tiesām, ja to nosaka dienesta vajadzība.

Steidzamo un pārējo lietu nozīmēšana pirmās instances tiesās nekad netika pārtraukta.

Otrās instances tiesās un Augstākajā tiesā līdz 15.04.20. tika nozīmēta tikai steidzamu procesu izskatīšana. No 16.04.20. tika nozīmēta visu lietu izskatīšana. Steidzamus aktus un procedūras, kas skar pamattiesības, var izpildīt klātienē (nepilngadīgo steidzama aizsardzība, procesuālas darbības un aizturētu apsūdzēto tiesāšana) vai attālināti ar virtuālo tiesas sēžu palīdzību.

Tiesas un procesuālās darbības, kas nav steidzamas, ārkārtas stāvokļa laikā tika pārtrauktas, izņemot gadījumus, kad tiesneši uzskata par vajadzīgu rīkot tiesas sēdes, proti, lai izvairītos no neatgriezeniska kaitējuma vai gadījumos, kad visas puses vienojas par darbu attālināti vai telekonferences vai videokonferences izmantošanu/virtuālās tiesas sēdes rīkošanu.

Spriedumus lietās, kas nav steidzamas, var pasludināt, ja visas puses vienojas, ka tiesai nav jāveic papildu izmeklēšana.

Klātbūtnē veiktas darbības un procedūras notiek piemērotās telpās, kas ir pieejamas katrā apgabaltiesā, izmantojot aizsardzības un dezinfekcijas līdzekļus.

Tiesnesis pielāgo dalībnieku skaitu ierobežojumiem, ko noteikušas veselības aizsardzības iestādes.

Doties uz tiesu nav ieteicams, izņemot personām, kuras uzaicinātas tiesā ierasties. Šādā gadījumā saskaņā ar Likuma Nr. 10-A/20 14. pantu medicīniskās izziņas par karantīnu uzrādīšana ir uzskatāma par nepārvaramu varu.

Portugāles Augstākā tiesu padome uzsvēra, ka ārkārtas stāvokļa laikā tiesām ir jāpaliek pamattiesību galvenajam garantam.

Katastrofas stāvokļa laikā

Galvenie pieņemtie tiesu sistēmas organizācijas instrumenti bija šādi.

Pakāpeniska ierobežojošo pasākumu izbeigšana saskaņā ar Ministru padomes Rezolūciju Nr. 33-C/20.

Tika pieņemts dokuments "*Pasākumi, lai samazinātu vīrusa pārnesšanas risku tiesās*" – kopīgs dokuments, ko izstrādājusi Augstākā tiesu padome, Tieslietu administrācijas ģenerāldirektorāts, Ģenerālprokurora birojs, Administratīvās un nodokļu tiesas Augstā padome un Veselības ģenerāldirektorāts.

Visas pirmās instances tiesas, otrās instances tiesas, Augstākā tiesa un Augstākā tiesu padome pieņēma darba apjoma regulējumu, kas paredz pārmaiņus klātbūtnes darbu un tāldarbu, neskatot ģimenes atbalsta pasākumus konkrētiem darba ņēmējiem un obligāto tāldarbu tiesnešiem un tiesu iestāžu darbiniekiem, kas pieder pie riska grupām.

Lai nodrošinātu cilvēkresursu stabilitāti pirmās instances tiesās un gatavību lielākai darba slodzei pēc termiņu apturēšanas atcelšanas, Augstā tiesu padome apstiprināja šādas rezolūcijas:

pagarināt pirmās instances tiesu priekšsēdētāju pilnvaru termiņu līdz 31.12.2020.;

pagaidu kārtā ierobežot un apturēt tiesnešu ikgadējo dienesta kustību (*movimentação*), lai stabilizētu cilvēkresursus un vadības struktūras pirmās instances tiesās (28.4.2020. un 5.5.2020. rezolūcijas).

Praktiska informācija par valsts tiesu darbību ārkārtas un katastrofas stāvokļa laikā un ierobežojošo pasākumu pakāpeniskas izbeigšanas laikā ir pieejama [Augstās tiesu padomes tīmekļa vietnē](#).

1.3 ES tiesu iestāžu sadarbība

Ārkārtas stāvokļa laikā

ETST Civilā kontaktpunkta darbinieki strādā mājās, pēc iespējas ātrāk apstrādājot visus sadarbības un informācijas pieprasījumus, neatkarīgi no tiesas noteikto termiņu un periodu apturēšanas tiesās.

Darbiniekiem ir attālināta pieļauja datnēm, izmantojot VPN (*Virtual Private Network*).

Ikviena darbinieks var doties uz darba vietu, kad vien tas ir nepieciešams un steidzamos gadījumos.

Lietās, kas attiecas uz tiesu iestāžu sadarbību, priekšroka būtu jādod saziņai pa e-pastu, nosūtot ziņojumus uz correio@redcivil.mj.pt.

Katastrofas stāvokļa laikā un pašreizējā ierobežojošo pasākumu pakāpeniskas izbeigšanas laikā

Kontaktpunkta darbinieki strādā pie rotācijas grafikiem tāldarbam un klātienē darbam, nodrošinot, ka darbvietā atrodas vismaz viens komandas loceklis.

Kontaktpunkts ir pakļauts Augstās tiesu padomes darba apjoma regulējumam un ievēro "Pasākumus, lai samazinātu vīrusa pārnesšanas risku tiesās", kas tika pieņemti ierobežojošo pasākumu pakāpeniskai izbeigšanai.

Koronavīrusa izraisītās situācijas ietekme uz kontaktpunkta apstrādāto sadarbības un informācijas pieprasījumu apjomu

Kopējais palīdzības pieprasījumu skaits, ko tiesas un citas iestādes 2020. gadā nosūtīja kontaktpunktam, saglabājās salīdzinoši nemainīgs salīdzinājumā ar tādu pašu skaitu 2019. gadā, t. i., neraugoties uz koronavīrusa situāciju, kontaktpunkts 2020. gadā kopumā saņēma tikai par 9 pieprasījumiem mazāk nekā 2019. gadā. Tomēr atsevišķi aplūkojot katru sadarbības tīklu, kurā Portugāle ir dalībniene, nedaudz samazinājās pieteikumu skaits Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklā civillietās, straujāk samazinājās pieteikumu skaits *IberRede* un palielinājās pieprasījumu skaits *CPLP* Tiesiskās sadarbības tīklā.

Ārkārtas stāvokļa, katastrofas stāvokļa un ierobežojošo pasākumu pakāpeniskas izbeigšanas laikā kontaktpunkts atbildēja uz visiem saņemtajiem

sadarbības un informācijas pieprasījumiem bez izmaiņām parastajos atbildes sniegšanas termiņos.

Kopējais sadarbības un informācijas pieprasījumu skaits 2020. gadā: 356

Tie sadalāmi šādi:

ETST civillietās – 287

IberRede – 4

CPLP Tiesiskās sadarbības tīkls – 65.

Kopējais sadarbības un informācijas pieprasījumu skaits 2019. gadā: 365

Tie sadalāmi šādi:

ETST civillietās – 328

IberRede – 19

CPLP Tiesiskās sadarbības tīkls – 17.

Statistiskā informācija par kontaktpunkta darbību ir pieejama šādā saitē: <https://www.redecivil.csm.org.pt/relatorios-anuais/>

2 Pasākumi saistībā ar maksātnespēju, kas pieņemti vai kurus plāno pieņemt dalībvalstīs kopš pandēmijas sākuma

2.1 Materiāltiesiskie maksātnespējas pasākumi un saistītie līgumi, kas ietekmē pasākumus

Zemāk kopīga atbilde uz 2.1. līdz 2.2. jautājumu.

2.1.1 Maksātnespējas apturēšana

2.1.1.1 Pienākuma iesniegt maksātnespējas pieteikumu apturēšana (debitori)

2.1.1.2 Debitoru aizsardzība no kreditora iesniegta maksātnespējas pieteikuma

2.1.2 Prasības izpildes apturēšana un līguma izbeigšanas apturēšana

2.1.2.1 Vispārīgs / speciāls prasību izpildes / konkrēta veida prasību izpildes moratorijs

2.1.2.2 Līguma izbeigšanas apturēšana (vispārīgi / speciāli līgumi)

2.2 Civillietu izskatīšanas, maksātnespējas tiesas ietverot, apturēšana un procesuālās apturēšanas

Kopīga atbilde uz 2.1. līdz 2.2. jautājumu.

Saskaņā ar Likuma Nr. 1/A/2020 6.e pantu (kas ir pieejams šeit [tā 12. versijā – pēdējā redakcijā](#), kas izriet no Likuma Nr. 13-B/2021), tiek saglabāts ārkārtas un pārejas procesuālais režīms, saskaņā ar kuru tiek apturēti šādi termiņi.

Dekrētikuma Nr. 53/2004 pielikumā apstiprinātais termiņš parādnieka maksātnespējas iesniegšanai, kas paredzēts Maksātnespējas un uzņēmumu atveseļošanas kodeksa 18. panta 1. punktā.

Darbībām, kas jāveic saistībā ar izpildes vai maksātnespējas procedūrām saistībā ar pasākumu izpildi ģimenes mājokļa nodošanai tiesas ceļā.

Noilguma un tiesību izbeigšanās termiņi attiecībā uz iepriekš minētajām izpildes vai maksātnespējas procedūrām.

Ja darbības, kas veicamas izpildes vai maksātnespējas procedūras gaitā saistībā ar nekustamā īpašuma pārdošanu un nodošanu tiesas ceļā, var radīt apdraudējumu parādnieka vai par maksātnespējīgu pasludinātās personas iztikai, šī persona var lūgt lietas apturēšanu, ja šāda apturēšana nerada būtisku apdraudējumu personu, kurām par labu notiek izpilde, vai maksātnespējīgās personas kreditoru iztikai, kā arī nenodara neatgriezenisku kaitējumu, un tiesai par šo jautājumu jālemj 10 dienu laikā pēc pretējās puses uzklaušanās.

Noilguma un tiesību izbeigšanās termiņu apturēšanai ir priekšroka salīdzinājumā ar jebkuriem noteikumiem, kas nosaka obligātos maksimālos noilguma un tiesību izbeigšanās termiņus, kuri tiek pagarināti par laikposmu, kas atbilst apturēšanas ilgumam.

2.3 Citi ar maksātnespēju saistīti pasākumi (saistībā ar apstrīdēšanas prasībām, reorganizācijas plāniem un citi pasākumi attiecīgā gadījumā)

Zemāk kopīga atbilde uz 2.3. līdz 2.4. jautājumu.

2.4 Citi ar maksātnespēju nesaistīti pasākumi (maksājumu atlikšana, banku aizdevumi, sociālais nodrošinājums, subsīdijas uzņēmumiem)

Kopīga atbilde uz 2.3. līdz 2.4. jautājumu.

Ir izveidots jauns ārkārtas uzņēmumu atveseļošanas process (*PEVE*) — sk. Likumu Nr. 75/2020 un Ministru padomes Rezolūciju Nr. 41/2020 šādās saiknēs:

<https://dre.pt/pesquisa/-/search/149861977/details/maximized>

<https://dre.pt/pesquisa/-/search/135391594/details/maximized>

Likums Nr. 75/2020

Izveido ārkārtas un pagaidu režīmu, lai pagarinātu termiņu to sarunu pabeigšanai, kas sāktas ar mērķi apstiprināt atveseļošanas plānu vai maksājumu vienošanos, kā arī atvēlētu laiku ierosinātā maksātnespējas plāna pielāgošanai, ņemot vērā Covid-19 pandēmiju.

Paplašina privilēģiju, kas paredzēta Dekrētikuma Nr. 53/2004 pielikumā pieņemtā Maksātnespējas un uzņēmumu atveseļošanas kodeksa (*CIRE*) 17.h panta 2. punktā, attiecinot to arī uz uzņēmuma dalībniekiem, akcionāriem vai citām īpaši saistītām personām, kuras finansē tā darbību īpaši atveseļošanas procesa (*PER*) laikā.

Paredz ar Likumu Nr. 8/2018 apstiprināto Uzņēmumu atveseļošanas ārpustiesas shēmu (*RERE*) piemērot uzņēmumiem, kuri pašlaik ir maksātnespējīgi Covid-19 pandēmijas dēļ.

Izveido ārkārtas atveseļošanas procesu uzņēmumiem, kurus skārusi pašreizējā Covid-19 pandēmijas izraisītā ekonomikas krīze.

Prasa veikt obligātu proporcionālu sadalījumu kreditoriem visās nepabeigtajās maksātnespējas procedūrās, kurās deponēti likvidācijas ieņēmumi pārsniedz 10 000 EUR.

Paredz prioritāti, kas piešķirama, izskatot pieteikumus par to nodrošinājumu vai garantiju atbrīvošanu, kas sniegtas saistībā ar maksātnespējas procedūru, īpašu atveseļošanas procesu vai īpašu maksājumu vienošanos.

Noslēguma piezīmes

Lai gan šī informācija ir apkopota rūpīgi, tā neatbrīvo no piemērojamo juridisko tekstu un to attiecīgo grozījumu izskatīšanas. Ņemot vērā Lēmuma 2001/470 /EK 5. panta 2. punkta c) apakšpunktu, šī informācija nav saistoša Portugāles Augstajai tiesu padomei, valsts tiesām vai kontaktpunktam.

Lapa atjaunināta: 26/10/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.